

ISPITNI KATALOG PRIPREMILI:

DR VLATKO KASTRATOVIĆ

Prirodno –matematički fakultet, Univerzitet Crne Gore

MR DRAGANA BUŠKOVIĆ

Zavod za školstvo, Podgorica

SVETLANA VARAGIĆ

JU Gimnazija „Slobodan Škerović“, Podgorica

RATKA VULANOVIĆ

JU Gimnazija „Stojan Cerović“, Nikšić

SANDRA KOSOVIĆ

JU Gimnazija „Slobodan Škerović“, Podgorica

TATIJANA ČRAPIĆ

Ispitni centar, Podgorica

SADRŽAJ

1. UVOD 4

2. PRAVILA 5

3. OPŠTI CILJEVI ISPITA 6

4. STRUKTURA ISPITA 7

5. ISPITNI PROGRAM 9

6. PRIMJER TESTA 16

Rješenje testa sa shemom za bodovanje 22

7. PERIODNI SISTEM ELEMENATA 27

8. TABELA ELEKTRONEGATIVNOSTI ELEMENATA 28

9. LITERATURA 29

1.

UVOD

Maturski ispit predstavlja standardizovanu eksternu provjeru usvojenosti neophodnih standarda znanja na kraju gimnazijskog obrazovanja.

Na osnovu Zakona o gimnaziji („Sl. list RCG“, br.64/02, 49/07 i „Sl. List CG“, br. 45/10, 39/13 i 47/17) i Pravilnika o načinu, postupku i vremenu polaganja maturskog ispita u gimnaziji („Sl. list CG“, 34/09, 19/10, 81/10, 60/11, 65/12, 50/13 i 43/19) Maturski ispit se polaže eksterno. Stručne, razvojne, organizacione i administrativne poslove, vezane za realizaciju ispita obavlja Ispitni centar.

Provjeravaju se znanja, sposobnosti koje se zasnivaju na ključnim dijelovima Predmetnog programa a treba da ih posjeduju učenici na kraju četvrtog razreda gimnazije.

S ciljem što bolje i adekvatnije pripreme učenika, nastavnika i svih uključenih u ovaj proces Ispitni centar je ponudio kataloge provjere znanja. Ispitni katalog detaljno opisuje ispit iz Hemije i namijenjen je prvenstveno učenicima i nastavnicima.

U Ispitnom katalogu su navedeni opšti ciljevi ispita, opisana je struktura ispita, dat je ispitni i program sa precizno navedenim sadržajem koji će se ispitivati, kao i primjer testa sa detaljnom šemom za bodovanje. Dat je i spisak literature koja se preporučuje učenicima kako bi se bolje pripremili za ovaj ispit. Kao prilog testu predviđen je Periodni sistem elemenata, kao i Tabela elektronegativnosti elemenata.

Svi učenici, koji izaberu predmet Hemija za izborni predmet na maturskom ispitu polagaće ispit pismeno istog dana u isto vrijeme.

Ispitni materijal će biti zapakovan u posebne sigurnosne vrećice (PVC), koje će se otvoriti pred učenicima neposredno prije početka ispita.

Na ispitu nije dozvoljeno:

- lažno predstavljanje
- otvaranje ispitnih zadataka prije dozvoljenog vremena
- ometanje drugih učenika
- prepisivanje od drugog učenika/učenice
- omogućavanje drugom učeniku/učenici da prepisuje
- korišćenje nedozvoljenog pribora
- korišćenje elektronskih uređaja
- oštećenje šifre na test-knjižici
- nepoštovanje znaka za završetak ispita

Dozvoljeni pribor: grafitna olovka, gumica i hemijska olovka.

Učeničkov rad mora biti napisan hemijskom olovkom. Samo skice i grafici mogu biti nacrtani grafitnom olovkom.

Tokom ispita dozvoljena je upotreba kalkulatora.

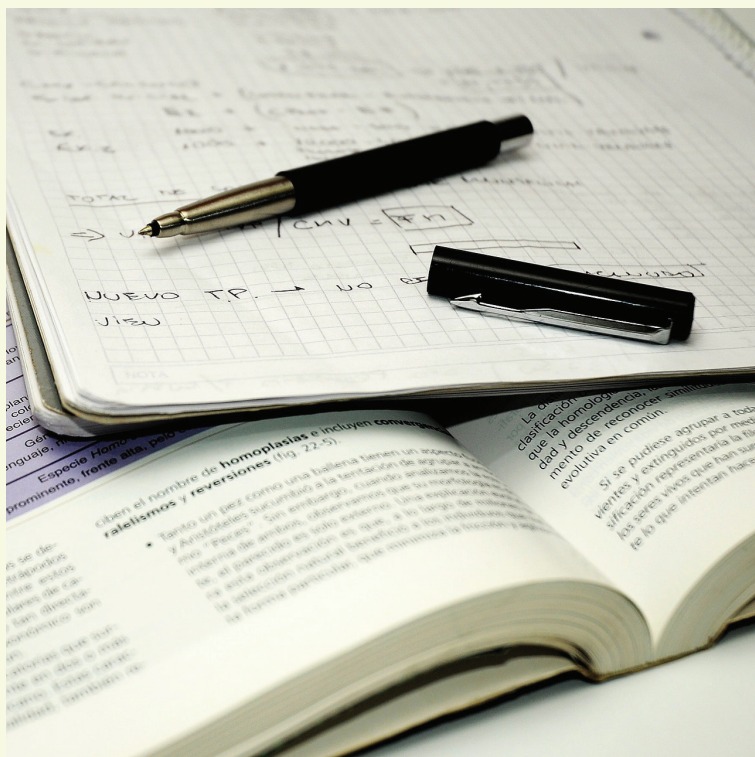

2.

PRAVILA

OPŠTI CILJEVI ISPITA

- provjera postignuća u postizanju predviđenih standarda znanja iz hemije koji su definisani odgovarajućim katalozima;
- provjera logičkog mišljenja i razumijevanja hemijskih pojmova, sposobnost upotrebe hemijskih podataka i informacija i korišćenje hemijskog izražavanja;
- provjera osnovnih spoznaja o klasifikaciji, strukturi, osobinama i reakcijama supstanci i sposobnost uočavanja uzročno-posljedičnih veza između istih;
- provjera znanja o prirodnim izvorima i industrijskim načinima dobijanja hemijskih elemenata i jedinjenja, njihovoj ulozi u svakodnevnom životu, funkcijama u organizmu i uticaju na životnu sredinu;
- sposobnost snalaženja pri osnovnom hemijskom proračunu;
- postizanje objektivnije selekcije u nastavku obrazovanja

Ispit traje **120 minuta**.

Zadaci u testu mogu biti:

- A)** zadaci zatvorenog tipa i
- B)** zadaci otvorenog tipa.

A) ZADACI ZATVORENOG TIPA

ZADACI STANDARDNOG VIŠESTRUKOG IZBORA

Učenik od više ponuđenih odgovora bira jedan tačan.

ZADACI POVEZIVANJA I SREĐIVANJA

Ponuđeni zadaci sadrže više pitanja i više odgovora. Broj ponuđenih odgovora treba da je za najmanje jedan veći od broja pitanja, a svakom pitanju odgovara samo jedan odgovor.

ZADACI REĐANJA

Ponuđeni zadaci sadrže određene podatke, pojmove ili događaje koje treba poređati na određeni način. Učenici treba da odgovarajući broj pridruže navedenim podacima, pojmovima ili događajima.

ZADACI ALTERNATIVNOG IZBORA

Zadaci sadrže nekoliko tvrdnji. Učenici treba da odluče jesu li tvrdnje tačne ili netačne.

B) ZADACI OTVORENOG TIPA

Zadaci otvorenog tipa zahtijevaju upisivanje odgovora u za to predviđena mjesta. Odgovor treba da je jasan i precizan, bez suvišnih obrazloženja.

ZADACI DOPUNJAVANJA

Učenici treba da dovrše neku rečenicu ili crtež, označe traženi dio crteža, upišu dio koji nedostaje ili dopune neku tvrdnju.

KRATAK ODGOVOR

Učenici kratko odgovaraju na postavljena pitanja: jednostavnom rečenicom, formulom ili brojem do kojeg se može doći nakon nekoliko povezanih koraka..

DUŽI ODGOVOR

Učenici do krajnjeg rezultata dolaze rješavanjem više zahtjeva ili primjenom složenijih računskih postupaka.

4.

STRUKTURA ISPITA

4.

STRUKTURA ISPITA

Struktura testa prikazana je u tabeli 1.

Tabela1. Struktura testa

VRSTA ZADATKA	BROJ ZADATAKA	BROJ BODOVA
Zadaci otvorenog tipa	50-60 %	60-70 %
Zadaci zatvorenog tipa	40-50 %	30-40 %

Sadržaj koji se ispituje je u skladu sa nastavnim programom iz Hemije i podijeljen je na sedam oblasti.

Procentualna zastupljenost oblasti u testu prikazana je u tabeli 2.

Tabela 2. Procentualna zastupljenost oblasti u testu

REDNI BROJ	OBLAST	ZASTUPLJENOST OBLASTI (u odnosu na sadržaj i ukupan broj bodova na testu)
I	Osnovi stehiometrije. Rastvori	10±5 %
II	Hemijske i energetske promjene pri hemijskim reakcijama	10±5 %
III	Struktura atoma i hemijske veze	10±5 %
IV	Elementi u periodnom sistemu elemenata	20±5 %
V	Ugljovodonici, kiseonična i azotna organska jedinjenja	30±5 %
VI	Najznačajniji prirodni proizvodi: proteini, lipidi i ugljeni hidrati	15±5 %
VII	Heterociklična jedinjenja. Biokatalizatori: vitamini i enzimi	5±5 %

Maksimalan broj bodova može biti **60**.

U zadacima standardnog višestrukog izbora tačan odgovor donosi **dva** boda. Ovakvi zadaci boduju se sa **nula** bodova ukoliko je zaokruženo netačno rješenje, zaokruženo više odgovora, a nije jasno naznačeno koji odgovor treba bodovati i ako nije zaokružena nijedna alternativa.

Zadaci ređanja, alternativnog izbora i otvorenog tipa mogu biti i djelimično bodovani, što je predviđeno šemom za bodovanje.

Netačno riješen zadatak ne donosi negativne bodove.

I OSNOVI STEHIOMETRIJE

SADRŽAJ:

Količina supstance. Molarna masa. Molarna zapremina. Avogadrov broj. Empirijske i molekulske formule jedinjenja. Jednačina gasnog stanja. Izračunavanje na osnovu hemijskih jednačina. Maseni udio rastvora. Koncentracije rastvora.

ISPITNI CILJEVI:

UČENIK/UČENICA UMIJE DA:

- 1.01. poveže i izračuna količinu, broj čestica, masu i zapreminu supstance
- 1.02. primijeni jednačinu gasnog stanja
- 1.03. odredi empirijsku i molekulsku formulu jedinjenja
- 1.04. piše jednačine hemijskih reakcija i vrši proračune
- 1.05. izračuna maseni udio i količinsku koncentraciju rastvora
- 1.06. preračunava koncentracije rastvora

II HEMIJSKE I ENERGETSKE PROMJENE PRI HEMIJSKIM REAKCIJAMA

SADRŽAJ:

Oksidacioni broj. Oksido-redukциони procesi. Energetske promjene pri hemijskim reakcijama. Brzina hemijske reakcije. Faktori koji utiču na brzinu hemijske reakcije. Hemijska ravnoteža. Uticaj faktora na hemijsku ravnotežu.

ISPITNI CILJEVI:

UČENIK/UČENICA UMIJE DA:

- 2.01. odredi oksidacione brojeve i koeficijente u oksido-redukcionim jednačinama, te oksidaciono i redukciono sredstvo
- 2.02. predvidi tok hemijske reakcije na osnovu redoks potencijala
- 2.03. primijeni galvanski element i objasni procese na galvanskom elementu
- 2.04. piše reakcije elektrolize i razumije primjenu
- 2.05. razlikuje egzotermne i endotermne reakcije

- 2.06. izračuna standardnu entalpiju hemijske reakcije
- 2.07. izračuna brzinu hemijske reakcije i konstantu brzine
- 2.08. pokaže kako različiti faktori utiču na brzinu hemijske reakcije
- 2.09. izračuna konstantu hemijske ravnoteže, početne koncentracije i ravnotežne koncentracije
- 2.10. odredi pomjeranje ravnoteže na osnovu promjene faktora

III STRUKTURA ATOMA I HEMIJSKE VEZE

SADRŽAJ:

Struktura atoma. Redni i maseni broj.
Kvantni brojevi.
Periodni sistem elemenata.
Energija jonizacije, afinitet prema elektronu i elektronegativnost.
Jonska veza.
Kovalentna veza.
Geometrija molekula.
Međumolekulske interakcije.

ISPITNI CILJEVI:

UČENIK/UČENICA UMIJE DA:

- 3.01. objasni strukturu jezgra i elektronskog omotača
- 3.02. piše elektronske konfiguracije elemenata u periodnom sistemu
- 3.03. razvrstava hemijske elemente na s, p, d, f elemente
- 3.04. odredi vrijednosti kvantnih brojeva
- 3.05. objasni promjenu svojstava elemenata duž grupe i duž periode
- 3.06. objasni promjenu energije jonizacije, afiniteta prema elektronu i elektronegativnosti atoma po grupama i periodama
- 3.07. razlikuje jonsku i kovalentnu vezu
- 3.08. razlikuje polarnu i nepolarnu kovalentnu vezu
- 3.09. prepozna oblike atomskih orbitala i razlikuje σ i π vezu
- 3.10. objasni vodoničnu vezu i njen značaj
- 3.11. povezuje međumolekulske sile sa fizičkim osobinama supstance

IV ELEMENTI U PERIODNOM SISTEMU ELEMENATA: NEMETALI, METALI I NJHOVA JEDINJENJA

SADRŽAJ:

Elektroliti. Arenijusova teorija kiselina i baza.
Protolitička teorija kiselina i baza.
Jonski proizvod vode i pH.
Soli. Neutralizacija. Hidroliza soli.
Jonske reakcije.
Puferi.
Nemetali.
Metali.
Prelazni metali.

ISPITNI CILJEVI:

UČENIK/UČENICA UMIJE DA:

- 4.01. prepozna kiseline i baze po Arenijusovoj teoriji
- 4.02. piše elektrolitičku disocijaciju kiselina i baza
- 4.03. odredi kiseline i baze po Bronsted-Lorijevoj teoriji
- 4.04. poveže jačinu kiselina i baza sa vrijednostima K_a i K_b
- 4.05. računa pH rastvora kiselina i baza
- 4.06. piše reakcije neutralizacije
- 4.07. procijeni pH rastvora neke soli na osnovu hidrolize
- 4.08. prepozna puferske sisteme i računa pH
- 4.09. piše jednačine jonskih reakcija
- 4.10. uporedi reaktivnost halogenih elemenata
- 4.11. piše reakcije za dobijanje hlora i objasni njegovu primjenu
- 4.12. piše formule i imenuje oksidne kiseline hlora i njihovih soli
- 4.13. razvrstava okside po osobinama
- 4.14. jednačinama predstavi svojstva jedinjenja sumpora
- 4.15. jednačinama predstavi svojstva jedinjenja azota
- 4.16. jednačinama predstavi svojstva jedinjenja fosfora
- 4.17. jednačinama predstavi svojstva jedinjenja ugljenika
- 4.18. objasni ekološko dejstvo oksida sumpora, azota i ugljenika i pojavu kiselih kiša kao i efekta staklene bašte
- 4.19. uporedi reaktivnost elemenata prve grupe periodnog sistema elemenata
- 4.20. jednačinama predstavi svojstva i primjenu jedinjenja elemenata prve grupe periodnog sistema
- 4.21. jednačinama predstavi svojstva i primjenu jedinjenja elemenata druge grupe periodnog sistema
- 4.22. objasni tvrdoću vode i procese omekšavanja voda

- 4.23. objasni proces dobijanja aluminijuma u industriji
- 4.24. jednačinama predstavi svojstva i primjenu jedinjenja aluminijuma
- 4.25. uoči značaj prelaznih metala u industriji i u živom svijetu
- 4.26. piše formule i imenuje kompleksna jedinjenja
- 4.27. jednačinama predstavi svojstva i procese dobijanja gvožđa i njegovih najvažnijih jedinjenja
- 4.28. hemijskim reakcijama predstavi svojstva hroma i jedinjenja hroma
- 4.29. hemijskim reakcijama predstavi svojstva mangana i jedinjenja mangana

V UGLJOVODONICI. HALOGENI DERIVATI UGLJOVODONIKA. KISEONIČNA I AZOTNA ORGANSKA JEDINJENJA

UGLJOVODONICI

SADRŽAJ:

Alkani. Alkeni. Alkadieni. Alkini. Cikloalkani. Areni.

ISPITNI CILJEVI:

UČENIK/UČENICA UMIJE DA:

- 5.01 prepozna tipove hibridizacije orbitala atoma ugljenika
- 5.02. prepozna alkane, alkene, alkadiene, alkine, cikloalkane i arene na osnovu formule, strukture ili funkcionalne grupe
- 5.03. zapiše ugljovodonike molekulskim i racionalnim formulama i primjenjuje IUPAC-nomenklaturu
- 5.04. razlikuje vrste izomerije (strukturna i stereoizomerija)
- 5.05. poveže osnovna fizička svojstva ugljovodonika sa njihovom hemijskom strukturom
- 5.06. hemijskim jednačinama predstavi i objasni načine za dobijanje ugljovodonika
- 5.07. objasni mehanizam slobodnoradikalne supstitucije i elektrofilne adicije
- 5.08. objasni različitu reaktivnost cikloalkana u zavisnosti od veličine prstena
- 5.09. predstavi konformacije cikloheksana
- 5.10. objasni hemijska svojstva benzena
- 5.11. hemijskim jednačinama predstavi i objasni mehanizam elektrofilne susptitucije na benzenu
- 5.12. prepozna primijena ugljovodonika u svakodnevnom životu
- 5.13. uoči da su ugljovodonici izvori energije

HALOGENI DERIVATI UGLJOVODONIKA

SADRŽAJ:

Alkil halogenidi

Aril halogenidi

ISPITNI CILJEVI:

UČENIK/UČENICA UMIJE DA:

- 5.14. zapiše i imenuje molekule alkil i aril halogenida
- 5.15. hemijskim jednačinama predstavi i objasni načine za dobijanje halogenih derivata ugljovodonika
- 5.16. prepozna mehanizam i piše hemijske jednačine reakcija halogenih derivata ugljovodonika
- 5.17. uoči značaj halogenih derivata ugljovodonika i njihov ekološki uticaj

KISEONIČNA ORGANSKA JEDINJENJA

SADRŽAJ:

Alkoholi. Fenoli. Etri. Karbonilna jedinjenja. Karboksilne kiseline.

Derivati karboksilnih kiselina.

ISPITNI CILJEVI:

UČENIK/CA POKAZUJE DA UMIJE DA

- 5.18. klasifikuje kiseonična organska jedinjenja na osnovu strukture ili funkcionalne grupe
- 5.19. zapisuje kiseonična organska jedinjenja molekulskim i racionalnim formulama, primjenjuje IUPAC-nomenklaturu; prepoznaje i piše izomere
- 5.20. upoređuje osnovna fizička svojstva kiseoničnih organskih jedinjenja sa odgovarajućim alkanima
- 5.21. hemijskim jednačinama predstavi i objasni način dobijanja kiseoničnih organskih jedinjenja
- 5.22. hemijskim jednačinama predstavi i objasni hemijska svojstva kiseoničnih organskih jedinjenja
- 5.23. objasni mehanizam i piše reakcije nukleofilne adicije na karbonilna jedinjenja
- 5.24. uoči upotrebu najvažnijih predstavnika kiseoničnih organskih jedinjenja

AZOTNA ORGANSKA JEDINJENJA

SADRŽAJ:

Amini
Nitrojedinjenja

ISPITNI CILJEVI:

UČENIK/UČENICA UMIJE DA:

- 5.25. prepozna azotna organska jedinjenja na osnovu strukture i funkcionalne grupe
- 5.26. imenuje azotna organska jedinjenja po IUPAC-nomenklaturi
- 5.27. prepoznaje i piše izomere amina
- 5.28. poveže osnovna fizička svojstva amina i nitrojedinjenja sa njihovom strukturom
- 5.29. hemijskim jednačinama predstavi načine dobijanja amina i nitro-jedinjenja
- 5.30. hemijskim jednačinama predstavi i objasni hemijska svojstva amina

VI NAJZNAČAJNIJI PRIRODNI PROIZVODI: PROTEINI, LIPIDI I UGLJENI HIDRATI

SADRŽAJ:

Amino kiseline
Proteini.
Lipidi (prosti i složeni).
Podjela i struktura ugljenih hidrata. Monosaharidi. Disaharidi. Polisaharidi.

ISPITNI CILJEVI:

UČENIK/UČENICA UMIJE DA:

- 6.01. imenuje i klasifikuje aminokiseline prema strukturi bočnog niza
- 6.02. objasni na primjerima kiselo-bazne osobine aminokiselina
- 6.03. hemijskim reakcijama prikazuje hemijsko ponašanje aminokiselina
- 6.04. opiše nivoe u strukturi proteina
- 6.05. klasifikuje proteine na osnovu sastava, oblika, rastvorljivosti i funkcije koju obavljaju
- 6.06. objasni osobine proteina (hidrolizu, denaturaciju, proteini kao elektroliti)
- 6.07. piše hemijske formule i imenuje alkohole i kiseline koje ulaze u sastav lipida i piše njihove estre
- 6.08. hemijskom jednačinom predstavi i objasni akroleinsku probu
- 6.09. klasifikuje lipide prema osobinama i složenosti strukture
- 6.10. piše hemijske formule i imenuje lipide
- 6.11. hemijskim jednačinama predstavi hemijske reakcije lipida
- 6.12. navodi steroidna jedinjenja i opisuje njihove biološke funkcije
- 6.13. piše strukture sterana i holesterola

- 6.14. klasifikuje ugljene hidrate
- 6.15. objasni optičku aktivnost monosaharida
- 6.16. zapisuje molekule monosaharida Fišerovim i Hejvortovim formulama
- 6.17. hemijskim jednačinama predstavi i objasni hemijska svojstva monosaharida
- 6.18. piše formule disaharida i razlikuje redukujuće od neredukujućih
- 6.19. objasni strukturu i hemijske osobine skroba i celuloze

VII HETEROCIKLIČNA JEDINJENJA. BIOLOŠKI KATALIZATORI: VITAMINI I ENZIMI

SADRŽAJ:

Heterociklična jedinjenja
Vitamins
Enzimi

ISPITNI CILJEVI:

UČENIK/UČENICA UMIJE DA:

- 7.01. piše formule osnovnih heterocikličnih sistema koji ulaze u sastav biološki važnih jedinjenja
- 7.02. klasifikuje vitamine prema rastvorljivosti
- 7.03. klasifikuje enzime
- 7.04. objasni građu i mehanizam delovanja enzima i uticaj faktora na aktivnost enzima
- 7.05. čita i objasni skraćenice za zapisivanje koenzima

6

PRIMJER TESTA

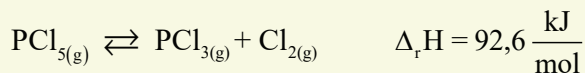
U ZADACIMA OD 1 DO 8 ZAOKRUŽITE SLOVO ISPRED TAČNOG ODGOVORA.

1. Koji od navedenih uzoraka gasova pod istim uslovima zauzima najveću zapreminu?

- A. 1 g azota
- B. 1 g kiseonika
- C. 1 g sumpora (VI) oksida
- D. 1 g ugljenika (IV) oksida

2 boda

2. Dat je ravnotežni sistem:

Koncentracija PCl_5 će se smanjiti:

- A. povećanjem pritiska, povećanjem temperature
- B. povećanjem pritiska, smanjenjem temperature
- C. smanjenjem pritiska, povećanjem temperature
- D. smanjenjem pritiska, smanjenjem temperature

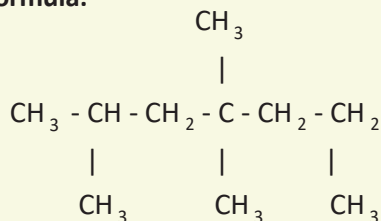
2 boda

3. Zaokružiti jedinjenje sa polarnom kovalentnom vezom:

- A. C_2H_6
- B. CaO
- C. NaCl
- D. NH_3

2 boda

4. Kako se prema IUPAC nomenklaturi naziva jedinjenje čija je formula:

- A. 2,4,4,6 – tetrametilheksan
- B. 1,3,3,5 – tetrametilheksan
- C. 4,4,6 – trimetilheptan
- D. 2,4,4 – trimetilheptan

2 boda

5. Zaokružite tačnu tvrdnju.

- A. Celuloza sa jodom daje plavo obojen kompleks.
- B. Fruktosa ima istu molekulsku formulu kao i glukoza.
- C. Saharoza je redukujući disaharid.
- D. Sa Fehlingovim reagensom glukoza se hidrolizuje.

2 boda

6. Brzina enzimom katalizovane reakcije zavisi od:

- A. koncentracije supstrata, temperature i pH vrijednosti
- B. koncentracije enzima, temperature i pH vrijednosti
- C. koncentracije supstrata, koncentracije enzima i temperature
- D. koncentracije enzima, koncentracije supstrata i pH vrijednosti

2 boda

7. U kom od sljedećih nizova su samo kiseli oksidi:

- A. N_2O , CO , CaO , Na_2O
- B. SO_2 , P_4O_6 , CO_2 , N_2O_5
- C. Na_2O , SO_3 , P_4O_{10} , CrO_3
- D. CaO , Al_2O_3 , Mn_2O_7 , Cr_2O_3

2 boda

8. Koja od navedenih kiselina potpunom adicijom 6,4 g Br_2 daje 0,02 mola odgovarajućeg proizvoda?

- A. linolna
- B. linolenska
- C. oleinska
- D. stearinska

2 boda

U ZADACIMA OD 9 DO 12 PAŽLJIVO POPUNITE TABELE

9. Popunite tabelu brojevima tako da poređate formule datih soli po porastu pH-vrijednosti njihovih vodenih rastvora:

1. NaCl	3. NaHCO ₃
2. Na ₂ CO ₃	4. NH ₄ Cl

--	--	--	--

1 bod

10. Popunite tabelu brojevima tako da poređate date alkalne metale po porastu njihove reaktivnosti.

1. Na	4. K
2. Cs	5. Fr
3. Rb	6. Li

--	--	--	--

1 bod

11. Upišite X ispred odgovarajuće tvrdnje (tačne ili netačne).

TVRDNJA	TAČNA	NETAČNA
A. Dehidracijom alkohola nastaju alkeni	☐	☐
B. Propanon se ne rastvara u vodi	☐	☐
C. Oksalna kiselina je monokarboksilna	☐	☐
D. Aldehidi se dobijaju oksidacijom primarnih alkohola	☐	☐

2 boda

12. Na odgovarajuća mjesta u tabeli upišite > ili < tako da uporedite tačke ključanja datih ugljovodonika.

n- heksan		n- oktan
2-metilpentan		n-heksan
n-pentan		2-metilbutan

3 boda

**U ZADACIMA OD 13 DO 26 UPIŠITE ODGOVORE
NA ZA TO PREDVIĐENA MJESTA.**

13. Napišite elektronsku konfiguraciju i odredite atomski broj elementa koji se nalazi u petnaestoj grupi i četvrtoj periodi Periodnog sistema elemenata.

Rješenje:

2 boda

14. Dat je elemenat A koji ima redni broj 12 i elemenat D koji ima redni broj 9. Koju hemijsku vezu će nagraditi ovi elementi? Koja je hemijska formula jedinjenja?

Rješenje:

3 boda

15. U koliko grama vode treba rastvoriti 0,1 mol NaOH da se dobije 5% rastvor?

Rješenje:

3 boda

16. Izračunajte masu vode koja je potrebna za gašenje 140 g negašenog kreča.

Rješenje:

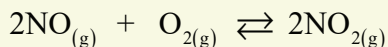
2 boda

17. A. Hloriti su soli.....kiseline.

B. Formula kiseline je.....

2 boda

18. Data je reakcija:

Ravnotežne koncentracije su:

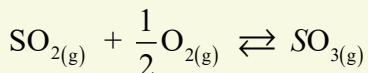
$$[\text{NO}] = 0,2 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}, [\text{O}_2] = 0,4 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}, [\text{NO}_2] = 0,6 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}.$$

Izračunajte početne koncentracije reaktanata i konstantu ravnoteže ove reakcije.

Rješenje:

4 boda

19. Izračunajte standardnu entalpiju reakcije:

$$\Delta_f H(\text{SO}_2) = -297,1 \frac{\text{kJ}}{\text{mol}}$$

$$\Delta_f H(\text{SO}_3) = -395,8 \frac{\text{kJ}}{\text{mol}}$$

Rješenje:

2 boda

20. Koliko je potrebno mg NaOH da bi se napravila 1,2 dm³ rastvora čiji je pH=11?

Rješenje:

4 boda

21. Napišite racionalne strukturne formule i imenuj jedinjenja molekulske formule C₄H₉Cl.

Rješenje:

3 boda

22. Koliko grama akroleina se dobija iz 69 grama glicerola ako je prinos reakcije 60%?

Rješenje:

3 boda

23. Koji tipovi soli se mogu izvesti iz sljedećih kiselina: vinske, limunske, benzoeve, mliječne, oksalne?

A. Samo neutralna so:.....

B. Neutralna i jedna kisela so:.....

C. Neutralna i dvije kisele soli:.....

3 boda

24. Koliko grama i kojeg proizvoda se dobija reakcijom 0,1 mola N – metilmetanamina i nitritne kiseline?

Rješenje:

2 boda

25. Napišite formulu: alanil-valil-glicina.

Rješenje:

2 boda

26. Predstavite Haworth-ovim (Hejvort) formulama anomerne oblike D-glukoze.

Rješenje:

2 boda

1.

A. 1 g. azota

Tačan odgovor 2 boda

2.

C. smanjenjem pritiska, povećanjem temperature

Tačan odgovor 2 boda

3.

D. NH_3

Tačan odgovor 2 boda

4.

D. 2,4,4 – trimetilheptan

Tačan odgovor 2 boda

5.

B. Fruktaza ima istu molekulska formulu kao i glukoza

Tačan odgovor 2 boda

6.

A. koncentracije supstrata, temperature i pH vrijednosti

Tačan odgovor 2 boda

7.

B. SO_2 , P_4O_6 , CO_2 , N_2O_5

Tačan odgovor 2 boda

8.

A. linolna

Tačan odgovor 2 boda

9.

4	1	3	2
---	---	---	---

Tačno ređanje 1 bod

10.

6	1	4	3	2	5
---	---	---	---	---	---

Tačno ređanje 1 bod

11.

TVRDNJA	TAČNA	NETAČNA
A. Dehidracijom alkohola nastaju alkeni	x	
B. Propanon se ne rastvara u vodi		x
C. Oksalna kiselina je monokarboksilna		x
D. Aldehidi se dobijaju oksidacijom primarnih alkohola	x	

Tri tačna odgovora 1 bod

Četiri tačna odgovora 2 boda

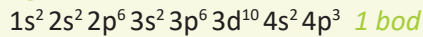
12.

n- heksan	<	n- oktan
2-metilpentan	<	n-heksan
n-pentan	>	2-metilbutan

Za svaki tačan odgovor 1 bod

Ukupno 3 boda

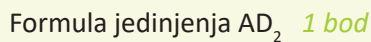
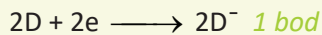
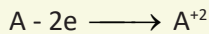
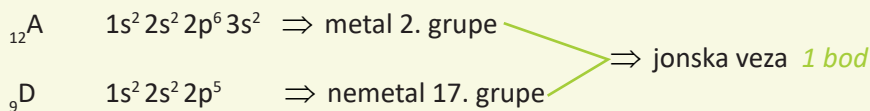
13.

$$Z = 33 \quad 1 \text{ bod}$$

Ukupno 2 boda

14.

Ukupno 3 boda

15.

$$n(\text{NaOH}) = 0,1 \text{ mol}$$

$$\omega = 5\% = 0,05$$

$$m(\text{NaOH}) = M \cdot n$$

$$m(\text{NaOH}) = 40 \text{ g mol}^{-1} \cdot 0,1 \text{ mol}$$

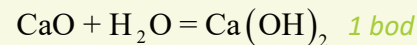
$$m(\text{NaOH}) = 4 \text{ g} \quad 1 \text{ bod}$$

$$\omega = \frac{m_s}{m_r} = \frac{m_s}{m_s + m_{\text{H}_2\text{O}}} \quad 1 \text{ bod}$$

$$m(\text{H}_2\text{O}) = \frac{m_s - \omega \cdot m_s}{\omega} = 76 \text{ g} \quad 1 \text{ bod}$$

Ukupno 3 boda

16.

$$M_r(\text{H}_2\text{O}) = 18$$

$$M_r(\text{CaO}) = 56$$

$$56 \text{ g CaO} : 18 \text{ g H}_2\text{O} = 140 \text{ g CaO} : x \text{ g H}_2\text{O}$$

$$x = 45 \text{ g} \quad 1 \text{ bod}$$

Ukupno 2 boda

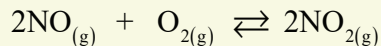
17.

A. Hloritne 1 bod

B. HClO₂ 1 bod

Ukupno 2 boda

18.

2 mol NO : 2 mol NO₂ = x mol NO : 0,6 mol NO₂

x = 0,6 mol NO reagovalo 1 bod

1 mol O₂ : 2 mol NO₂ = x mol O₂ : 0,6 mol NO₂x = 0,3 mol O₂ reagovalo 1 bod

Početna koncentracija:

$$\text{NO}: 0,2 \text{ mol} + 0,6 \text{ mol} = 0,8 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}$$

$$\text{O}_2: 0,4 \text{ mol} + 0,3 \text{ mol} = 0,7 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}$$

1 bod

$$K = \frac{[\text{NO}_2]^2}{[\text{NO}]^2 \cdot [\text{O}_2]} = \frac{0,6^2}{0,2^2 \cdot 0,4} = 22,5$$

Ukupno 4 boda

19.

$$\Delta_r H = \Delta_f H(\text{SO}_3) - \Delta_f H(\text{SO}_2) - \Delta_f H(\text{O}_2) \quad 1 \text{ bod}$$

$$\Delta_r H = -395,8 - (-297,1) = -395,8 + 297,1 = -98,7 \frac{\text{kJ}}{\text{mol}} \quad 1 \text{ bod}$$

Ukupno 2 boda

20.

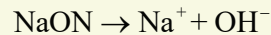
$$\text{pH} = -\log[\text{H}^+]$$

$$11 = -\log[\text{H}^+]$$

$$[\text{H}^+] = 10^{-11} \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3}$$

$$[\text{OH}^-] = \frac{K_w}{[\text{H}^+]} = \frac{10^{-14}}{10^{-11}}$$

$$[\text{OH}^-] = 10^{-3} \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} \quad 1 \text{ bod}$$

$$c(\text{OH}^-) = c(\text{NaOH})$$

$$c(\text{NaOH}) = 10^{-3} \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} \quad 1 \text{ bod}$$

$$n(\text{NaOH}) = c(\text{NaOH}) \cdot V = 10^{-3} \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} \cdot 1,2 \text{ dm}^3$$

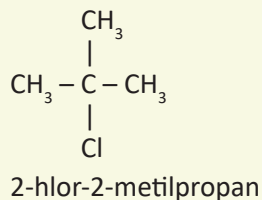
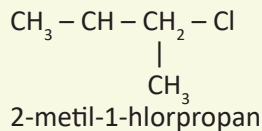
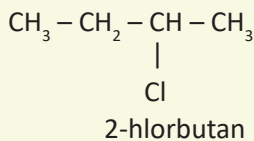
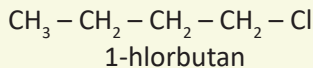
$$n(\text{NaOH}) = 1,2 \cdot 10^{-3} \text{ molova} \quad 1 \text{ bod}$$

$$m(\text{NaOH}) = n \cdot M = 1,2 \cdot 10^{-3} \text{ molova} \cdot 40 \frac{\text{g}}{\text{mol}} = 48 \cdot 10^{-3} \text{ g}$$

$$m(\text{NaOH}) = 48 \text{ mg} \quad 1 \text{ bod}$$

Ukupno 4 boda

21.

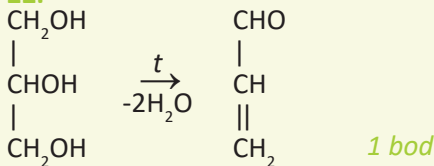
Dvije tačne formule i odgovarajući nazivi 1 bod

Tri tačne formule i odgovarajući nazivi 2 boda

Četiri tačne formule i odgovarajući nazivi 3 boda

Ukupno 3 boda

22.

M(glicerola): M(akroleina) = 69 g glicerola : x g akroleina

x = 42 g *1 bod*

100 : 60 = 42 g : x

x = 25,2 akroleina g *1 bod*

Ukupno 3 boda

23.

A. benzoeva, mlečna kiselina

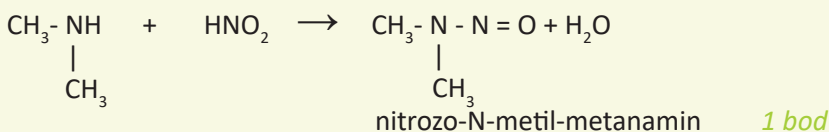
B. vinska, oksalna kiselina

C. limunska kiselina

Za svaki tačan odgovor po 1 bod

Ukupno 3 boda

24.

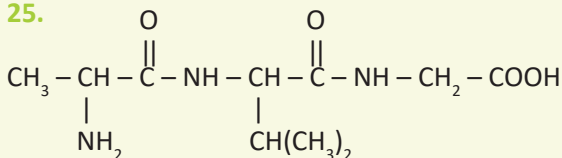
1 mol N-metilmetanamina: 74g N-nitrozoN-metilmetanamina

0,1 mol N-metilmetanamina: xg N-nitrozoN-metilmetanamina *1 bod*

x = 7,4 g *1 bod*

Ukupno 3 boda

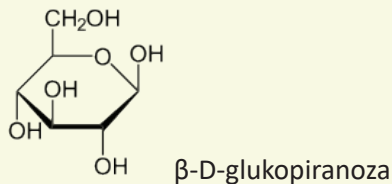
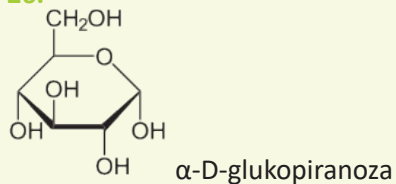
25.

Tačno napisana jedna peptidna veza 1bod

Ukupno 2 boda

26.

Za svaku formulu po 1 bod

Ukupno 2 boda

Učenici se mogu pripremiti za ispit korišćenjem udžbenika koji su preporučeni od Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva, a odobreni od Nacionalnog savjeta za obrazovanje za školsku 2020/2021. godinu.

9

LITERATURA ■

www.iccg.co.me

